

TEGENLICHT

Van Pirkko Saisio verscheen ook bij De Geus

Het kleinste gemene veelvoud

Pirkko Saisio

Tegenlicht

Uit het Fins vertaald door
Annemarie Raas

DE GEUS

Deze uitgave is mede tot stand gekomen dankzij een vertaalsubsidie
van het FILI – Finnish Literature Exchange

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie
van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel *Vastavalo*, verschenen bij
Werner Söderström Osakeyhtiö
Published by agreement with Helsinki Literary Agency
Oorspronkelijke tekst © Pirkko Saisio, 2000
Nederlandse vertaling © Annemarie Raas en De Geus b.v.,
Amsterdam 2024
Omslagontwerp Jan van Zomeren
Omslagbeeld © Pirkko Saisio
Typografie binnenwerk Perfect Service, Reeuwijk
ISBN 978 90 445 4827 3
NUR 302

Het is vijf uur, en de wereld is in goud gegoten.

De glinsterende nevel heeft zich verstrengeld met de wilgenstruiken, die pas over vele jaren door een graafmachine uit de grond zullen worden getild. Het sappige, daarnet nog onstuimige gras laat zorgeloos druppels vallen.

Ik zie haar in het tegenlicht.
Ze komt over de weide naar me toe.

Over een aantal jaren zal hier een Citymarket verrijzen en zal er asfalt over de weide worden uitgegoten, waarop gezinnen op zaterdag hun Toyota's, Datsuns en labrador-retrievers parkeren.

Maar dat duurt nog even, heel even.

Nu leven we in Europa's dwaze jaar, de dwaze zomer gaat beginnen.

Het oude huis van de studentenvereniging van Helsinki wordt pas in het najaar veroverd; in de zomer staat Parijs in het teken van rellen. In Moskou worden tanks uitgerust voor de strijd, en keizersgraven zijn er genoeg in Praag; het water schuurt en vreet aan de oevers van de Moldau.

Drie kogels rusten in het magazijn van een pistool; Rudi Dutsch-

ke rust in zijn bed en een koe rust in het weiland waarin ik haar zie naderen.

Het is de eerste dag van juni, vijf uur, en de wereld is in goud gegoten.

Ook zij gaat in goud gekleed, in een onwerkelijke, nevelige mantel, zodat haar gelaatstreken niet te zien zijn.

Ik herken haar aan de voorzichtige voetstappen.

Ze heeft haar schoenen uitgetrokken, en ik herinner me hoe de morgendauw je voeten verkleumde, die de hele avond bekneld hadden gezeten in nieuwe schoenen.

Nu blijft ze staan.

Ze blijft staan luisteren naar een vroege geelgors.

Aan haar geconcentreerde houding en de verheugd samengeknepen ogen zie ik hoezeer ze zich bewust is van dit moment, en van haar eigen luisteren.

Nu drukt ze een hand op haar hart.

Aan een gebogen vinger hangt een witte plastic sandaal met hoge hak, nog nieuw.

Nu laat ze haar hand zakken, haastig, en de hand weet niet wat hij nu moet doen. Daarom blijft hij gekwetst hangen in de schaduw van de crèmekleurige jurk, die nog maar kort geleden genaaid is.

Ze observeert zichzelf te veel en heeft daaronder te lijden.

Ze bedelt bij zichzelf om acceptatie en zal daarom altijd hongerig blijven.

Maar nu trekt ze een stengel knikkend parelgras uit de grond, en ze verandert die snel in een zin: knikkend parelgras slaapt kort, maar diep. Ze is blij met haar zin en zingt met luide, meedogenloze stem tegen het parelgras, de geelgors en de felgele ochtendhemel:

Nee, je mag niet durven, want bedenk altijd: verboden luid te boeren, verboden apen te voeren!

Ze zingt met de stem van Kristina Hautala, en een kort, noodlottig moment vergeet ze de dimensies van haar klunzige lichaam.

Ze zet een paar uitdagende danspassen met haar pijnlijke voeten en raakt ontmoedigd.

Ze staat voor me.

Ze kijkt langs me heen omdat ze me niet ziet.

Ik ga snel aan de kant, want ik wil niet door haar genadeloze blik beoordeeld worden.

Ze kijkt in de verte.

Ze ziet de horizon, dat spreekt voor zich. Van hieraf gezien bevindt die zich ongeveer daar waar de voetgangersbrug het bleker wordende ochtendglorien van het recentelijk geverfde zebra-pad scheidt.

Maar zoiets ziet zij niet, want haar collectie beelden bestaat uit de schemerige dalen van Lucy M. Montgomery, waar de bloemknoppen van de wilde appelbomen opzwellen in de schaduw en de nachtegalen gedwongen zijn de hele nacht adembenemend te zingen.

En nu begint de zon in zijn vorm te glijden.

Het nevelige goud condenseert, wordt alledaags.

Het wikkelt zich als een nieuwe Bismarck-ketting om haar pols, klemt een modieuze, doffe aquamarijn om haar middelvinger, dooft in haar ogen en drukt de bombastische gouden lier van Apollo in haar voorhoofd, dwars door het zwarte fluweel van haar studentenpet.

Ze springt over de greppel heen op het asfalt.

Een eenzame taxi gaat naast haar op de rem staan, en vervolgens op het gaspedaal.

Twee dronken geliefden met een witte studentenpet op het hoofd wankelen aan haar voorbij. Het meisje, dat de stropdas van de jongen om haar arm heeft gebonden, wenst haar nog een prettige voortzetting.

Bij wijze van antwoord glimlacht ze naar het meisje, ze slaagt er bijna in een echte glimlach tevoorschijn te toveren en voelt zich ineens moe, loodzwaar.

Ze haalt de pet van haar hoofd.

Er blijft een petvormige ring achter op haar gelakte haar. De mascara is als een zwarte sluier uitgesmeerd over haar wangen.

Ze steekt haar pijnlijke voeten in de knellende schoenen.

Ze is bijna thuis, en ze wil niet met de pet op haar hoofd thuis komen, want

de voorgaande avond zat pa met een plastic zak op zijn hoofd tv te kijken.

In de plastic zak zat mijn studentenpet, de pet waar ik niets om gaf omdat pa er geen had, hoewel uitgerekend hij er eentje had verdiend.